
Česká republika v Riu: Ukazatele lepšího života pomohou konkurenceschopnosti

Česká republika v Riu: Ukazatele lepšího života pomohou konkurenceschopnosti

10. 7. 2012; autor: PaedDr. Tomáš J. Háek, PhD.; rubrika: i-Forum informuje

Alternativní či doplňkové ukazatele rozvoje, jež se stále zřetelněji prosazují vedle nejznámějšího ukazatele – HDP –, byly tématem mezinárodní debaty na semináři *Měření zelené ekonomiky: Porozumění novým indikátorům rozvoje společnosti*. Seminář, který proběhl na konci června na světovém summitu OSN o udržitelném rozvoji v Riu de Janeiro, organizovalo Ministerstvo životního prostředí ČR. Program připravilo Centrum pro otázky životního prostředí UK a moderoval jeho ředitel prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc.

„Pokrok je třeba měřit i jinými ukazateli než jen hrubým domácím produktem,“ zdůraznil během debaty v Riu prof. Bedřich Moldan, jehož pracoviště se vývojem alternativních ukazatelů rozvoje zabývá již více než deset let.

Mezi hlavní řečníky na semináři patřila Nathalie Girouardová z Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, která představila Index lepšího života (Better Life Index). Tento ukazatel, jež OECD publikovala v loňském roce, zahrnuje deset témat, jako jsou příjmy, bydlení, životní prostředí, vzdělávání ad. Girouardová uvedla, že kromě zavedených oficiálních statistik je třeba sledovat, jak lidé vnímají své životní podmínky, a to také u nejzranitelnějších skupin ve společnosti. To standardní ukazatele zatím nedělají. Navíc je důležité měřit kvalitu současného života či blahobyt stejně jako to, zda kvalita života bude trvat také v budoucnosti.

Ukazatel zvaný ekologická stopa (Ecological Footprint), který i mezi veřejností získává čím dál větší známost a oblibu, představil Kyle Gracey, výzkumný pracovník z organizace Global Footprint Network. Výpočty ekologické stopy ukazují neudržitelný trend v míře užívání přírody. Lidé ve vyspělé části planety využívají několikanásobně více zdrojů, než jakou mají kapacitu biologické systémy v jejich zemích. Gracey tento ukazatel rovněž uvedl do souvislosti s konkurenceschopností. Státy si podle něj dříve nebo později uvědomí, že způsob nakládání s národními přírodními zdroji je klíčovou otázkou jejich dlouhodobé konkurenceschopnosti. A právě ekologická stopa je díky své agregované podobě vhodným ukazatelem pro tyto analýzy a hodnocení.

Ředitelka Evropské agentury pro životní prostředí prof. Jacqueline McGladeová definovala zelenou ekonomiku jako prostředí, ve kterém politiky a inovace umožňují zvětšovat lidský blahobyt (wellbeing) efektivním využíváním zdrojů při zachování přírodních systémů a jejich služeb. Upozornila, že evropské země mají propracované národní statistiky, což je výhodou při vytváření alternativních ukazatelů.

První náměstek ministra životního prostředí Jakub Kulíšek uvedl, že Česká republika jako jedna z prvních zemí použila indikátory pro hodnocení zelené ekonomiky, které navrhlo OECD (viz publikace *Green Growth in the Czech Republic: Selected Indicators*, ČSÚ 2011). Připomněl rovněž, že zelená ekonomika zvýšila nároky na statistiku – nejde již jen o měření a hodnocení izolovaných jevů, ale o postihu souvislostí mezi sociálními, ekonomickými a environmentálními aspekty. Jenom na základě spolehlivých informací – statistik, indikátorů apod. – je pak možné provádět odpovědnou politiku.

Na debatě o alternativních ukazatelích v Riu zazněla i kritika přeceňování efektivity. Efektivita je důležitá jen z jednoho – hospodářského – hlediska. Jinak je důležitější sledovat i jiné parametry, jako je stav ekosystémů a vůbec přírodního kapitálu, zdravotní stav obyvatel a tak dále.

Profesor Bedřich Moldan, který byl rovněž jedním z viceprezidentů celého summitu, připomněl historii zájmu o alternativní ukazatele pokroku od počátků formulovaných již v Agendě 21 až po současné iniciativy Evropské komise, OECD či některých vlád (Stiglitzova komise). Na konci těchto snah je současný dokument *Budoucnost, kterou chceme*. Diskusi na hojně navštíveném semináři uzavřel konstatováním: „Vývoj i aplikace indikátorů udržitelnosti nepřestává být výzvou, na které stojí za to společně pracovat.“